

verbonden aan een probatiecommissie. (*Uitvoerings-K.B. 13 juni 1999 (B.S. 29 juni 1999)*).

– *Wet van 7 mei 1999 (BS 29 juni 1999)* tot wijziging van sommige bepalingen van het Strafwetboek, van het Wetboek van Strafvordering, van de Wet van 17 april 1878 houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, van de Wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de Wet van 1 juli 1964, van de Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, van de Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, van de Wet van 5 maart 1998 betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de Wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers vervangen door de Wet van 1 juli 1964.

– *Koninklijk Besluit van 13 juni 1999 (B.S. 29 juni 1999)* houdende organisatie van de Dienst Justitiehuisen van het Ministerie van Justitie.

– *Koninklijk Besluit van 13 juni 1999 (B.S. 29 juni 1999)* tot vaststelling van sommige administratieve en geldelijke bepalingen voor de personeelsleden van de buitendiensten van de Dienst Justitiehuisen van het Ministerie van Justitie die bekleed zijn met een bijzondere graad.

– *Koninklijk Besluit van 13 juni 1999 (B.S. 29 juni 1999)* tot vaststelling van de personeelsformatie van de buitendiensten van de Dienst Justitiehuisen van het Ministerie van Justitie (*Ministerieel Uitvoeringsbesluit van 14 juni 1999 (BS 29 juni 1999)*).

– *Ministerieel Besluit van 23 juni 1999 (B.S. 29 juni 1999)* tot vaststelling van de functiebeschrijvingen en -profielen voor het personeel van de buitendiensten van de Dienst Justitiehuisen van het Ministerie van Justitie.

– *Ministerieel Besluit van 23 juni 1999 (B.S. 29 juni 1999)* houdende oprichting van de basisoverlegcomités voor de buitendiensten van de Dienst Justitiehuisen van het Ministerie van Justitie.

– *Ministerieel Besluit van 23 juni 1999 (B.S. 29 juni 1999)* tot vaststelling van de basisinstructies voor de justitiehuisen.

Sabine DE VALCK
Adjunct-adviseur wetenschappelijke
ondersteuning, Dienst Justitiehuisen

Opsporing en politie

10 jaar onderzoek omtrent politie in België: onderzoeksprogramma 'de politie en de veiligheid van de burger'

Meer dan 10 jaar heeft een christen-democratische/socialistische regering het politieel beleid gedomineerd. De portefeuille Binnenlandse Zaken is heel deze periode binnen de Vlaamse socialistische familie gebleven. Reden genoeg om bij de aflossing van de wacht eens een overzicht te maken van het wetenschappelijk onderzoek dat door Binnenlandse Zaken ter zake werd uitbesteed aan de universiteiten.¹

– In eerste instantie dient opgemerkt te worden dat het departement Binnenlandse Zaken in de nasleep van het Heizeldrama een onderzoeksprogramma opstartte, onder de titel 'De Politie en de Veiligheid van de Burger'. Gedurende de hier gesproken periode heeft Binnenlandse Zaken *zes opeenvolgende reeksen onderzoeken* in het kader van dit programma afgewerkt. Het ging er telkens om een pakket van beleidsondersteunende wetenschappelijke onderzoeken uit te besteden aan universitaire equipen. Een reeks in het kader van het onderzoeksprogramma bevat een pakket van onderzoeken dat meestal voor de periode van een tweetal jaren werd toegekend aan diverse promotoren bij beslissing van de ministerraad, waarbij zowel een levensbeschouwelijk als taalkundig evenwicht werd nagestreefd.

– Het handhaven van dit wetenschappelijk onderzoeksprogramma in de begrotingskorf van het departement is eerder uitzonderlijk, aangezien kan vastgesteld worden dat de meeste vakdepartementen het budget inzake wetenschapsbeleid, en dus ook het daaraan gekoppeld wetenschappelijk onderzoek, intussen onderbrachten bij DWTC (Dien-

1. Deze bijdrage beperkt zich, gezien het opzet, uitdrukkelijk tot het wetenschappelijk beleidsondersteunend onderzoek dat uitbesteed wordt door de overheid, met de nadruk op de onderzoeksoriëntatie van het departement Binnenlandse Zaken inzake veiligheid en politie. In deze zin is het dan ook geenszins de bedoeling een volledig overzicht te bieden van het criminologisch onderzoek in België. Hieromtrent kanesignaleerd worden dat de GERN (Groupe d'Etude pour la Recherche de la Normativité) een publicatie voorbereidt met nationale rapporten over de evolutie van het criminologisch onderzoek in Europa.

sten van de Eerste Minister – Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden). Dit levert immers het manifeste voordeel op dat het professioneel DWTC-personeel de coördinatie van de programma's kan waarnemen.² Het is opvallend dat het departement Justitie in grote mate het uitbesteed onderzoek via dit kanaal realiseert³, terwijl Binnenlandse Zaken voor de gesignaleerde methodiek opteerde, inclusief het aanstellen van *eigen coördinerend wetenschappelijk personeel* in de schoot van de Algemene Rijspolitie.

– Verder dient opgemerkt te worden dat beide departementen, Justitie en Binnenlandse Zaken, doorheen de tijd eveneens meer draagkracht hebben gecreëerd om in de schoot van het departement *intern wetenschappelijk onderzoek* uit te bouwen. Justitie deed dat in de schoot van het NICC (Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie), sinds jaar en dag erkend als een Wetenschappelijke Instelling van de Staat. Terwijl het NICC zich in het verleden louter richtte op het criminalistisch (sporen-)onderzoek beschikte het departement hiermee over een gepast institutioneel kader om een equipe sociaal-wetenschappers onder te brengen en hiermee het intern criminologisch onderzoek vorm te geven. Binnenlandse Zaken bouwde dit intern wetenschappelijk onderzoek in eerste instantie uit in de schoot van de Algemene Rijspolitie, als complement van het onderzoeksprogramma 'De Politie en de Veiligheid van de Burger', in het kader van het zogenaamde Steunpunt Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling, om later (in '94) dit initiatief over te hevelen naar de Algemene Politiesteun- dienst, onder de noemer Afdeling Politiebeleids-

ondersteuning. Meer en meer kritische stemmen gaan op in universitaire criminologische kringen omtrent deze gang van zaken, waarbij er de nadruk op gelegd wordt dat de uitbouw van dit intern onderzoek ten nadele gaat van het extern, uitbesteed onderzoek.

– Het grootste aantal onderzoeken werd gedurende deze periode in het kader van het programma 'De Politie en de Veiligheid van de Burger' uitbesteed aan *evaluatie-onderzoeken in het kader van veiligheidscontracten*. Het gaat om: I. POULET F. BRION, A. DUPONT, *Prévention en concertation au niveau local, Une étude sur la prévention intégrée dans quelques communes bruxelloises*, Services Intervention Recherche Jeunes, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; SYNERGIE, *Geïntegreerde preventie op lokaal vlak, Handboek voor de praktijk*; SYNERGIE, *Prévention intégrée au niveau local, Manuel pratique*, Derde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; T. VAN DEN BROECK, C. ELIAERTS, *Evaluatie van veiligheidscontracten*, Vrije Universiteit Brussel, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; W. BLOMMAERT, K. GALLOO, *Evaluatie van veiligheidscontracten*, UFSIA, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; K. DUERINCKX, K. DEJAEGHER, F. HUTSEBAUT, J. GOETHALS, T. PETERS, *Evaluatie van veiligheidscontracten*, Katholieke Universiteit Leuven, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; J. LACROIX V. SCAILLON, C. TANGE, C. VERSLUYS, I. POULET, *Evaluation des contrats de sécurité*, Synergie, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; A. LEMONNE, Ph. MARY, *Evaluation des contrats de sécurité*, Université Libre de Bruxelles, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; G. CUITTE, A.-M. LIONTI, M. BORN, *Evaluation des contrats de sécurité*, Université de Liège, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; K. DUERINCKX, W. VAN LAETHEM, F. HUTSEBAUT, J. GOETHALS, *Evaluatie van de veiligheidscontracten*, Katholieke Universiteit Leuven, Zesde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; G. HACOURT, J. LACROIX, C. TANGE, C. STREBELLE, Ph. MARY, *Evaluation des contrats de sécurité*, Université Libre de Bruxelles, Zesde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Het is evenwel opvallend dat dit evaluatieonderzoek slechts vrij laat op gang kwam en in feite in beweging kwam *nadat* de veiligheidscontracten reeds enige tijd van start gingen. Het evaluatieonderzoek leed dan ook de hele tijd onder een fundamenteel gebrek aan een vakkundige

2. Natuurlijk dient hierbij opgemerkt te worden dat, naarmate meer en meer bevoegdheidsdomeinen overgeheveld worden van de federale overheid naar de gemeenschappen en gewesten ook op het vlak van het wetenschapsbeleid deze materies meer en meer gecommunautariseerd raken, waardoor het DWTC haar materieel onderzoeksdomenium aldaar verder beperkt raakt. Voorlopig kan evenwel vastgesteld worden dat het onderzoek op het vlak van politie en justitie één van de kernbevoegdheden blijft van het DWTC, hoewel dient opgemerkt te worden dat omtrent de communautarisering van DWTC steeds meer stemmen opgaan.

3. Zie in dit verband de type-voorbeelden: L. DUPONT, C. FIJNAUT, J. GOETHALS, F. HUTSEBAUT, S. PARMENTIER, T. PETERS, F. TULKENS, *Een openbaar Ministerie voor de 21ste eeuw*, KUL / UCL, 1996-1999; A. DE NAUW, CH. ELIAERTS, S. SNACKEN, *Bouwstenen voor een geïntegreerde criminele politie*, VUB, 1996-1999.

nulmeting. Opvallend is overigens dat het onderzoek omtrent dit thema erg verspreid ligt over de verschillende universitaire instellingen, en het niet kwam tot de uitbouw van echte excellentiecentra inzake de thematiek. Nochtans kan ervan uitgegaan worden dat de evaluatieproblematiek vanuit beleidsmatig oogpunt nog aan belang zal winnen binnen het criminologisch veld.

– Een ander belangrijk pakket onderzoek dat in het kader van het onderzoeksprogramma 'De Politie en de Veiligheid van de Burger' tot stand kwam had betrekking op de thematiek van *internationale politiesamenwerking*. Volgende onderzoeken werden in dit kader gerealiseerd: S. BRAMMERTZ, S. DE VREESE, J. THYS, *Internationale politiesamenwerking*, KUL/UCL; S. BRAMMERTZ, S. DE VREESE, J. THYS, *La collaboration policière transfrontalière*, KUL/UCL, Tweede reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; G. RENAULT, E. DERRIKS, *Les obstacles législatifs de la collaboration policière transfrontalière*, Université Catholique de Louvain, Tweede reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; P. DE HERT, J. VANDERBORGHT, *Informatieve politiesamenwerking over de grenzen heen*, Katholieke Universiteit Leuven / Vrije Universiteit Brussel, Vierde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; P. DE HERT, J. VANDERBORGHT, L. VAN OUTRIVE, *Informatieve samenwerking over de grenzen heen*, Deel 1 & 2, Katholieke Universiteit Leuven / Vrije Universiteit Brussel, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; J. VANDERBORGHT, L. VAN OUTRIVE, *Over de grens, Internationale politiesamenwerking getoetst aan de praktijk*, Katholieke Universiteit Leuven, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; A. FLAVEAU, B. DERUYVER, *Internationale en grensoverschrijdende politiesamenwerking*, Universiteit Gent, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; F. BULLENS, B. DE RUYVER, *Onderzoek naar de behoeften inzake grensoverschrijdende politieacties*, Universiteit Gent, Zesde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Terwijl het bij aanvang ging om een volkomen onbekend studiedomein, is men erin geslaagd om doorheen het onderzoeksprogramma een robuuste know-how terzake op te bouwen in de schoot van onderzoeksequipes aan de UG, KUL, VUB en UCL.

– Omtrent de problematiek van *Community Policing* werd nogal wat onderzoek gerealiseerd doorheen het onderzoeksprogramma, hoewel dient opgemerkt te worden dat het thema in oorsprong niet als zodanig naar voor kwam en in feite uit-

kristaliseerde doorheen de diverse reeksen. Het is ongetwijfeld de verdienste geweest van de VUB-equipe rond CH. ELIAERTS om dit thema ten gronde te thematiseren. In dit verband kunnen we noemen: E. VERHELLEN, G. CAPPELAERE, *Politie – jeugd, Een inventarisstudie omtrent de relatie politie-minderjarigen*, Rijksuniversiteit Gent, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; G. KELLENS, A. LEMAITRE, C. GAVRAY, PH. GAILLY, M.-TH. CASMAN, *Police et immigrants, Images mutuelles, problèmes et solutions*, Université de Liège, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; C. ELIAERTS, E. ENHUS, R. SENDEN, *Politiële hulp en bijstand, De gevolgen die door de politie gegeven worden aan vragen vanuit de bevolking*, Vrije Universiteit Brussel, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; T. VAN DEN BROECK, C. ELIAERTS, *Community Policing*, Vrije Universiteit Brussel, Tweede reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; S. ABSIL, P. FOUCCART, *Le rôle et les missions de l'agent de quartier au sein de la police communale*, Institut des Affaires Publiques à Charleroi, Tweede reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; I. ARIMONT, J. LACROIX, *Les assistants de concertation*, Derde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; M. MATTHYS, *Taakinvulling van de politiediensten*, Zesde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'.

Een aantal terreinen raken zeer nauw aan deze problematiek, o.m. het ganse domein inzake *slachtofferzorg*. Ook in dit domein werd onderzoek ontwikkeld, weze het vrij laattijdig: I. AERTSEN, *Politiële slachtofferbejegening*, Katholieke Universiteit Leuven; I. AERTSEN, *Aide aux victimes*, Katholieke Universiteit Leuven, Vierde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; C. VERBANDT, I. PONJAERT, *Behoeften inzake onthaal, opvang en ondervraging van kinderen die getuige of slachtoffer zijn van een misdrijf*, VUB, Vierde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Er dient opgemerkt te worden dat de thematiek niet doorgedreven werd ontwikkeld. Het bleef bij deze enkele, occasionele onderzoeken.

Hetzelfde kan gezegd worden van de thematiek inzake *Integrale Veiligheid*, die vanuit Nederland tegen het einde van het programma overwaaid, en aanleiding gaf tot twee specifieke onderzoeken, met name: G. CAZAUX, *Integrale veiligheid*, Universiteit Gent, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; J. VITS, W. PIERLE, L. GELDERS, G. BOUCKAERT, *Integrale kwaliteitszorg bij de gemeentelijke politiekorpsen*, Katholieke Uni-

versiteit Leuven, Zesde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'.

In dezelfde geest werden tevens een aantal onderzoeken gerealiseerd waarbij nogal wat aandacht ging naar *opinieonderzoek bij de bevolking*: P. HEBBERECHT, H. HOFMAN, P. DE DECKER, K. PHILIPPE, K. DE DUYSCHÉ, *Geïntegreerde wijkpreventie, Een empirische studie naar enkele Gentse wijken*, Rijksuniversiteit Gent, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; P. YSABIE, P. HEBBERECHT, *Externe criminaliteit tegen bedrijven en hun werknemers*, Universiteit Gent, Zesde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Hier was het ongetwijfeld de verdienste van de onderzoeksploeg rond P. HEBBERECHT om deze onderzoekslijn door te zetten, hoewel niet kan gezegd worden dat de middelen toereikend waren om een voldoende solide kennisbasis te leggen. Hierbij dient aangestipt te worden dat APSD/PBO via de Veiligheidsmonitor bijgedragen heeft tot de verdere uitbouw van de criminologische bevolkingsbevraging.⁴

- Het mag eigenaardig genoemd worden dat het wetenschappelijk onderzoek naar *politiesamenwerking & -coördinatie* eerder schaars is gebleven, ondanks het feit dat de problematiek gedurende afgelopen tien jaar bijzonder hoog op de beleidsagenda stond ingeschreven. De relevante onderzoeken die in dit verband werden gerealiseerd zijn: J. CAPPELLE, *Politieoverleg in Nederland, een literatuurstudie*, Katholieke Universiteit Leuven, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; F. DE SMET, *De intergemeentelijke samenwerking bij de politie*, Katholieke Universiteit Leuven, Derde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; E. DERRIKX, G. RENAULT, *La collaboration entre les trois services de police réguliers*, Université Catholique de Louvain, Vierde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; V. PASMAN, S. STUYTS, *Coördinatie tussen politiediensten: mogelijkheden en moeilijkheden*, Katholieke Universiteit Leuven, Vierde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Deze onderzoekslijn heeft in feite nooit beklijvende beleidsre-

sultaten opgeleverd, uitgenomen het eerstgenoemde. Ook hier valt het op dat het onderzoek van CAPPELLE aanleiding heeft gegeven tot oprichting van de Steungroep Vijfhoekoverleg in de schoot van de Afdeling Politiebeleidsondersteuning van de APSD, en in die zin de ontwikkeling van het intern onderzoek ter zake heeft bevorderd.

- Een gelijkaardige evolutie kan waargenomen worden inzake het onderzoek met betrekking tot de *geïntegreerde politiestatistiek*. In oorsprong werd een doorgedreven onderzoekslijn uitgezet door middel van uitbestede onderzoek inzake de criminele statistiek: G. HOUCHON, M. BEUKEN, M. T. SERSTEVENS, F. BIOT, *Statistique criminologique intégrée, L'étape policière*, Université Catholique de Louvain, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; J. VAN KERCKVOORDE, J. THUIS, V. PUT, M. WOUTERS, *Geïntegreerde politiestatistiek. Naar de operationalisering van een politiestatistiek*, Katholieke Universiteit Leuven, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Deze onderzoekslijn werd opgenomen en doorgezet door de Afdeling PBO van de APSD, onder de vorm van GICS-cijfers.⁵

Inzake *Openbare Orde* werd relatief weinig onderzoek verricht: R. DE MEYER, J. VANDE LANOTTE, J. HACHE, E. LANCKSWERDT, M. CROMHEECKE, *Handhaving openbare orde, Juridische fundamente inzake openbare ordehandhaving*, Rijksuniversiteit Gent, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; K. MUYLLE, A.-M. SERLIPPENS, B. DE RUYVER, *Openbare Orde*, Universiteit Gent, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. In een latere fase werd ten behoeve van de statistische verwerking ter zake door PBO/APSD een onderzoekslijn uitgezet inzake de bestuurlijke politiestatistiek, met name aan de hand van: F. GOOSSENS, K. MEUWISSEN, F. HUTSEBAUT, *Classificatie en nomenclatuur voor registratie van gebeurtenissen openbare orde (1 & 2)*, Katholieke Universiteit Leuven, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'.

Met betrekking tot het meest ingrijpende openbare ordethema, wat overigens de aanleiding

4. Hierbij moet aangemerkt worden dat DWTC de financiering van deze onderzoekslijn heeft aangehouden. Zie: P. HEBBERECHT, *Een nationale slachtofferenquête en -analyse als basis voor de optimalisering van de effectiviteit, efficiëntie en legitimiteit van politie en justitie*, UG, 1992-1995; J. BILLIET, A.P. FROGNIER, *Methodologische ondersteuning van een permanent monitoringsysteem van de publieke opinie ten aanzien van de politiediensten en justitie*, KUL/UC, 1997-1998.

5. Hieromtrent dient erop gewezen te worden dat DWTC, in het verleden van het Steunpunt-initiatief uit het verleden m.b.t. 'Criminaliteit, Bestuurlijke Politie en Strafrechtsbedeling'¹⁹ onderzoek financiert ter ondersteuning van het intern gevoerd PBO-onderzoek. Zie in dit verband de typevoorbeelden: P. HEBBERECHT, *Interface criminologische gegevens*, UG, 1994-1998; P. HEBBERECHT, F. PONSAERS, *Agora, Contextualisering van lokale criminaliteitscijfers*, UG, 1999-2001.

vormde voor de start van het onderzoeksprogramma (cf. supra), m.n. de voetbalproblematiek, deed zich een gelijkaardig fenomeen voor als met de criminele statistiek. Het thema werd in oorsprong ontwikkeld onder het promotorschap van L. WALGRAVE aan de KUL: K. VAN LIMBERGEN, B. VERTONGEN, L. WALGRAVE, *Mondiale '90 - Ciao Hooligans, Het veiligheidsconcept en het gedrag van de Belgische risicosupporters tijdens het W.K. in Italië*, Katholieke Universiteit Leuven, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; L. WALGRAVE, K. VAN LIMBERGEN, *Hooligans vervolgd, Repressieve interventies inzake voetbalgeweld*, Katholieke Universiteit Leuven, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Ook deze thematiek werd door PBO/APSD geïntegreerd in haar statistische verwerking in latere fasen. Dit sloot evenwel niet uit dat nog onderzoek ter zake werd uitbesteed: S. DE MEULENAER, M. COMERON, G. KELLENS, *Supporters & noyaux durs européens & mesures de prévention dans les stades en Europe*, Université de Liège, Zesde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'

- De problematiek van de privatisering van de politiefunctie werd in oorsprong ontwikkeld onder impuls van L. VAN OUTRIVE (KUL): L. VAN OUTRIVE, J. CAPPELLE, M. WAUTERS, *Privé-detectives, Een studie naar de privatisering van de politieke recherchefunctie*, Katholieke Universiteit Leuven, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; P. VAN DER VORST, R. FEOLI-DEDECKER, *Le marché de la sécurité privée, La privatisation de la fonction policière*, Université Libre de Bruxelles, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; M. LINDEKENS, *L'offre de biens de sécurité en Belgique*, Université Libre de Bruxelles, Tweede reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; K. BOON, *De gespecialiseerde private opsporing*, Katholieke Universiteit Leuven, Tweede reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Nochtans dient opgemerkt te worden dat de onderzoekslijn stilviel nadat de beleidsmaker zich van een nieuwe wetgeving inzake de privé-bewaking & -beveiliging enerzijds en de privé-detectives anderzijds had voorzien, grotendeels geïnspireerd op het ontwikkelde onderzoek.⁶

- In het licht van de reorganisatie van het politiestel dient vastgesteld te worden dat merkwaardig weinig onderzoek werd uitbesteed dat toe moet laten op onderdelen deze fundamentele institutionele hervorming te begeleiden. Zo valt het op dat omtrent het heikele punt van het tuchtstatuut slechts twee studies werden gerealiseerd, m.n.: Y. HAECK, M. CROMHEECKE, P. LEFRANC, *Tuchtrecht bij de politiediensten*, Rijksuniversiteit Gent, Vierde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; Y. HAECK, B. DE RUYVER, *Tuchtstatuut politieambtenaren*, Universiteit Gent, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Hetzelfde kan gesteld worden van de immense opleidingsproblematiek, die slechts éénmaal werd aangeraakt bij de start van het onderzoeksprogramma: Y. DE BIASIO, P. FOUCCART, *Formation des officiers de la police communale, Un éclairage sur la fonction d'officier de police*, Institut des Affaires Publiques à Charleroi, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'. Op het moment van de hervorming staat dit thema echter op geen enkele wijze op de onderzoeksagenda.

Inzake een aantal domeinen van gespecialiseerde politiezorg werd wel wat onderzoek verricht, doch opnieuw niet in functie van de politiereorganisatie en slechts bij de start van het onderzoeksprogramma: F. TULKENS, D. KAMINSKI, F. BRION, *Les services de recherche, Une étude sur les missions judiciaires des polices communales*, Université Catholique de Louvain en coll. avec K. BOON, J. CAPPELLE, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; L. VAN OUTRIVE, K. BOON, J. CAPPELLE, *Opsporingsdiensten, Een studie naar de gerechtelijke opdrachten van de gemeentepolitie*, Katholieke Universiteit Leuven i.s.m. D. KAMINSKI, F. BRION, Eerste reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; Y. DE BIASIO, P. FOUCCART, *La police communale et la protection de l'environnement*, Institut des Affaires Publiques à Charleroi, Tweede reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'.

Resten nog een aantal meer technische materies, die ook van weinig invloed zijn op de politiehervorming: F. COUNE, V. HENROTTE, CL. LOBET-MARIS, *Projet Polis*, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; P. DE HERT, B. DE SCHUTTER, *Registratie van beelden*, Vrije Universiteit Brussel, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; B. VANNIEUWENHUYSE, W. BEKE, L. PINTELON, L. GELDERS, H. VAN HASSEL, *Beveiliging en infrastructuur van politiecommissariaten*, Vijfde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'; S. DE BACKER-COCHE, H. BOSLY,

6. Hierbij dient wel aangestipt te worden dat DWTC de financiering van deze onderzoekslijn gedurende enige tijd heeft doorgezet. Zie: L. VAN OUTRIVE, *Methodes van private opsporing en bewaking en de grondrechten van de burger*. KUL. 1992-1995.

Droit administratif pénal. Université Catholique de Louvain, Zesde reeks 'de Politie en de Veiligheid van de Burger'

Tot daar het overzicht met betrekking tot het onderzoeksprogramma 'de Politie en de Veiligheid van de Burger' van Binnenlandse Zaken. Al bij al kan gesteld worden dat het politieonderzoek onder impuls van dit programma afgelopen jaren een hoge vlucht heeft genomen, zeker in vergelijking tot de omvang van het onderzoek dat voorheen op dit domein werd verricht. Niettemin dient vastgesteld te worden dat van dit rijke onderzoekspatrimonium eerder *ondermaats gebruik* werd gemaakt bij de hervomingsdiscussie van het Belgisch politieapparaat. Ook kan worden geconstateerd dat (voorlopig) weinig onderzoeksmiddelen werden uitgetrokken om de reorganisatie te begeleiden, te evalueren, voor te bereiden, en dergelijke. Het verdient aanbeveling dat de nieuwe regeringsploeg hier creatievere onderzoeklijnen uitzet.

Ook kan worden opgemerkt dat doorheen de zes reeksen van het programma enige verschuivingen zijn opgetreden in *de wijze van coaching*. Terwijl bij de aanvang het programma een strikte projectstructuur had, die erin bestond dat de beleidsmaker zijn ruime beleidsthema's bekend maakte waarover hij onderzoek wenste uit te besteden aan de onderzoeksequipes, waarop de promotoren hun concrete voorstellen indienden. Uiteindelijk werd op basis van deze procedure dan telkens een uitgebalanceerde reeks van onderzoeken toegekend aan de indieners, na beslissing in de ministerraad. Naarmate het programma vorderde werd echter meer en meer afgeweken van deze wijze van handelen. Kortlopende deelonderzoeken werden in toenemende mate rechtstreeks onderhandeld buiten het kader van het globale programma om, waardoor dit overzicht wellicht niet als volledig kan worden beschouwd.

Samenlopend met deze evolutie kan waargenomen worden dat, ondanks het feit dat het departement BiZa een vrij doorgedreven publicatiebeleid voerde bij de start van de programmareeks, meer en meer van deze gedragslijn werd afgeweken en in toenemende mate onderzoek niet langer systematisch aan de toets van externe kritiek werd blootgesteld. Vooral op het vlak van het evaluatie-onderzoek met betrekking tot de veiligheidscontracten was dit het geval. Hierdoor was het niet steeds mogelijk om op een constructieve en cumulatieve wijze verder te bouwen op de reeds

verworven kennis. Ook op dit vlak verdient het aanbeveling dat de nieuwe beleidsverantwoordelijken enige beginselvastheid aan de dag zullen leggen.

Nieuw tijdschrift: *Private veiligheid – Sécurité privée*

De uitgeverij Politeia bracht recent een nieuw tijdschrift op de markt, onder de titel *Private veiligheid – Sécurité privée*. Het vaktijdschrift

verschijnt 4x per jaar. (voorlopig) in een tweetalige versie. De bedoelingen van het vakblad zijn: (1) informatie bieden aan allen die actief zijn in de private bewaking en de privé-beveiliging, alle privé-detectives, de betrokken overheidsdiensten en management- en consultancybedrijven; (2) alle aspecten van de private veiligheid aan bod laten komen: gaande van de private opsporing over bedrijfsveiligheid tot de laatste technologische ontwikkelingen. Naast opsporing, bewaking en beveiliging gaat het bv. ook over burgerwachten, management, veiligheidsconsulenten, stewards, portiers; (3) vlot leesbare, heldere en praktijkgerichte informatie bieden, onder de vorm van nieuwsfeiten, reportages, interviews, artikelen en rubrieken; (4) een forum bieden waar de sector en de overheid elkaar ontmoeten, en waarbij de overheid de zorg op zich neemt van een gedegen en duidelijke informatiedoorstroming. Het hoofdredacteurschap wordt waargenomen door adviseurdiensthoofd ARP Jan CAPPELLE. De redactie is samengesteld uit politiemensen, academici, personen uit de private sector en ambtenaren. Een jaargang kost 595,- fr., inclusief BTW en verzendingskosten en is te bestellen bij de abonnementsdienst: uitgeverij Politeia nv, Kolenmarkt 7, te 1000 Brussel.

Nieuwe Jaargids voor de Politiediensten (1999) is verschenen

Sinds enige jaren reeds publiceert de Uitgeverij Maklu *de Jaargids voor Politiediensten*. De achtste jaargang is nu verschenen, ditmaal onder redactie van CH. NUYTS, J. RAES en G. WOUTERS. De gids werd zo aangevuld, herschikt en gewijzigd dat hij nog meer aan de vooropgestelde doelstelling beantwoordt, m.n. een praktisch te hanteren gids te zijn, niet enkel voor de politiediensten, maar ook voor alle andere instellingen en personen die op de één of andere manier met deze

diensten te doen hebben. Met het oog op een nieuw politiebeleid onderging enkele aanvullingen. De gids bevat alle nuttige adressen en referenties van de gemeentepolitie, de rijkswacht, de gerechtelijke politie, het NICC, de APSD, Internationale politieorganisaties en buitenlandse verbindingsofficieren, gerechtshoven en parketten, politierechtbanken en -parketten, gevangenis, provinciebesturen en andere nuttige organen. Hij is tweetalig opgebouwd en bevat een handig naamregister. De gids bevat circa 590 pagina's, kost 1.950,- fr.

(30% korting indien men zich abonneert) en is te bestellen bij Maklu Besteldienst, Somersstraat 13/15, te 2018 Antwerpen.

Paul PONSAERS
Docent Vakgroep Strafrecht &
Criminologie, UG

Deskundigenonderzoek

Geuranalyse: de politiehond als expert

De laatste tijd gaan er stemmen op om daders te identificeren aan de hand van geuren. Daarbij wordt uitgegaan van een techniek die werd ontwikkeld in het Hongaarse Instituut voor de training van politiehonden, gelegen aan de rand van Budapest. Als deelnemer aan het congres 'Criminal Justice systems facing the challenge of organized crime' (Association de droit pénal, Budapest, 5-12 september 1999) kreeg ik de kans de getrainde honden van de Hongaarse politie aan het werk te zien. Net als bij de DNA-analyse bestaat de geuranalyse uit een vergelijking van een staal aangetroffen op de plaats van het misdrijf met een staal afgeleverd door de verdachte. Reeds lang hebben speurders ontdekt dat het menselijk lichaam een specifieke geur verspreidt en dat mensen constant dode lichaamscellen verliezen. Zelfs een kortstondige aanwezigheid van de verdachte op een bepaalde plaats laat sporen van 'ruikend' celmateriaal achter. Dankzij het reukorgaan van honden, dat vele malen sterker is dan dat van de mens, kan de politie deze geursporen gebruiken om daders te identificeren of om een alibi van de verdachte te controleren.

De eerste stap van de geuranalyse is het zorgvuldig verzamelen van geursporen op de plaats van het misdrijf. Om geuren op te nemen beschikt de Hongaarse politie over sterk absorberende doeken, die gedurende 30 minuten op een bij

voorkeur vlakke plaats worden gedrukt. Na deze 'inprint-fase' worden de doeken gewikkeld in een aluminiumfolie en bewaard in een glazen bokaal. De tweede stap bestaat in de afname van een geurstaal van de verdachte. Deze afname levert minder problemen op dan de afgifte van DNA-materiaal, omdat de actieve medewerking van de verdachte meestal niet vereist is. Voor de afgenomen sporen volstaat meestal een stuk uit de kleding van de verdachte. Deze staal wordt bewaard in een glazen bokaal zonder stop, die de politiehond dan snel moet kunnen aanwijzen. De techniek van de geuranalyse doet denken aan de inzet

van politiehonden om ontsnapte gevangenen op te sporen. Het verschil is dat de honden die achter een gevangene rennen eerst een kledingstuk hebben geroken en op zoek gaan naar vers aangetroffen sporen, terwijl bij geuranalyse de honden een op voorhand ongekende persoon moeten identificeren aan de hand van een geringe hoeveelheid aangetroffen sporen. De bokaal met geur van de verdachte wordt geplaatst naast vier andere bokaalen, waarin geuren van andere personen zijn opgeslagen. De geuranalyse zoals ontwikkeld door de Hongaarse politieschool duurt meestal slechts een kwartier. Een professioneel begeleider laat de hond de geur opsnuiven van het aangetroffen staal en wijst naar de rij van vijf bokalen met afgenomen geurstalen. De hond is erop getraind te gaan liggen naast de bokaal waarin zich de geur bevindt die overeenstemt met de geur van de aangetroffen sporen. Deze identificatie is echter slechts betrouwbaar als de hond vijf maal gaat liggen naast dezelfde bokaal, die in de rij van vijf telkens een andere plaats krijgt. De geuranalyse eindigt met een nieuwe opstelling van vijf bokalen, waarin deze maal de bokaal met de geur van de verdachte niet voorkomt. Als de hond nerveus rond de bokalen rent en luid blaft wordt de geuranalyse als succesvol beschouwd. Als beloning krijgt de hond dan een stuk vlees of een speeltuig (bv. tennisbal) toegeworpen.

Op het eerst gezicht biedt de geuranalyse meer voordelen dan de DNA-analyse. Experten hebben doorgaans veel tijd nodig om een DNA-profiel op te maken en om DNA-patronen met elkaar te vergelijken, terwijl honden vaak reeds na enkele seconden de band kunnen leggen tussen twee stalen van celmateriaal. Om geuren te identificeren zijn tevens geen dure laboratoria nodig. De enige investering is de opleiding van de politiehond, die meestal reeds na enkele maanden de techniek van de geuranalyse onder de knie heeft.